

Ανάμεσα στον λόγο και τη σιωπή

ΤΑΣΟΣ ΓΟΥΔΕΛΗΣ, Απόσταση αναπνοής, διηγήματα, εκδόσεις Πατάκη, σελ. 230

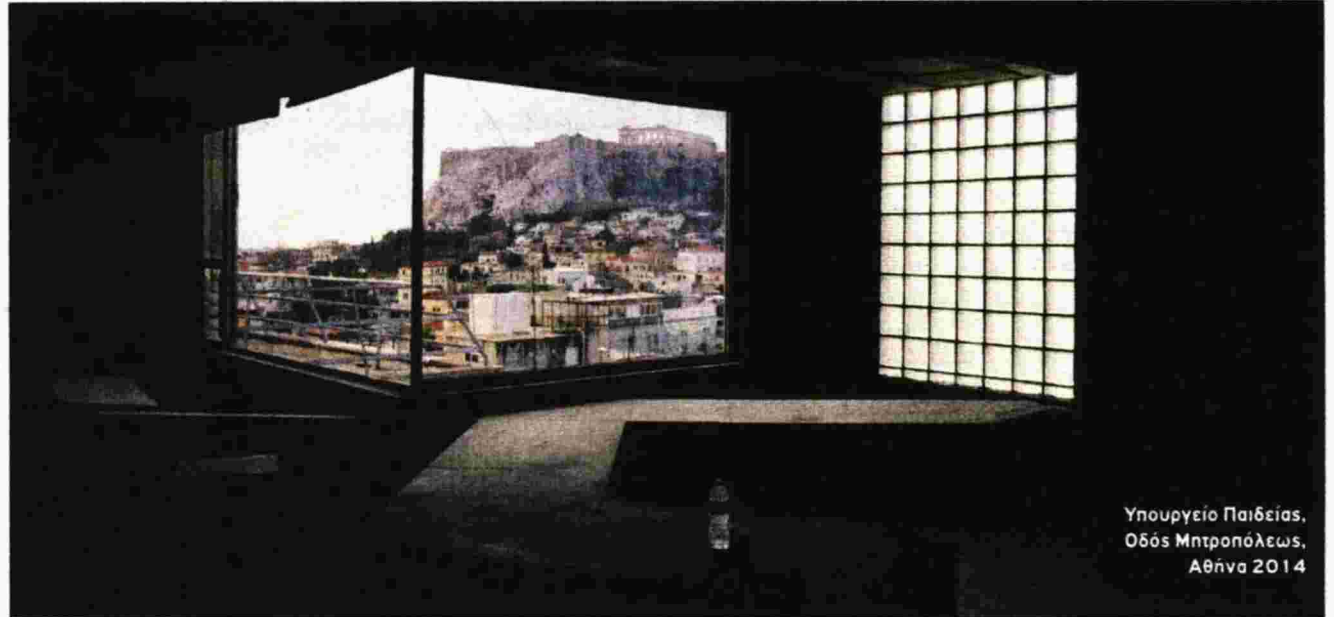
«Σύντομες μυθοπλασίες, ημερολόγια, σημειώσεις τρίτων, ένας θεατρικού τύπου μονόλογος, αυθιστορήσεις και ψυχολογικά πορτρέτα» συνθέτουν την παρούσα συλλογή διηγημάτων του Τάσου Γουδέλη όπου, για μια ακόμη φορά αποδεικνύεται λάτρης της σκιάς και του φευγαλέου, σαν το απτό, καθημερινό και συγκεκριμένο να τον απωθεί ή να τον φοβίζει, σαν μόνο «στο αδιάσειστο της φαντασίας», μέσα -και κάρη- στο μετέωρο ή μετεωριζόμενο στον χώρο και στον χρόνο -εκεί που όλα, πρόσωπα, πράγματα και καταστάσεις περιβάλλονται από την αχλή απροσδιόριστων ψιθύρων, κινήσεων και χειρονομιών- να αισθάνεται αφηγηματικά ασφαλής, προστατευμένος, θα τολμούσα να πω- από την περιρρέουσα αιωρούμενη φθορά. Για μια ακόμη φορά δείχνει να αναζητά τα ερείσματα της γραφής του ψηλαφώντας το σώμα της γλώσσας και να αδιαφορεί για τους αναγνώστες που, εθισμένοι στην ευθεία και απρόσκοπτη αναγνωστική πορεία, συναρτούν την αναγνωστική πδονή με την εύκολη κατανόηση.

ΤΟΥ ΚΩΣΤΑ Γ. ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ

Σχεδόν σε όλα τα κείμενα του βιβλίου η αφήγηση εκτυλίσσεται μεταξύ κίνησης και ακινησίας, διασχίζοντας ακροβατικά τη διαχωριστική γραμμή ανάμεσα στον λόγο και τη σιωπή* πλέκεται και ταυτόχρονα ξετυλίγεται με την ενεργή σύμπραξη μεμονωμένων λέξεων ή ιδιότυπων λεκτικών σχημάτων, αφού είναι προφανές ότι ο αφηγητής επιθυμεί και επιδιώκει πρωτίστως τη λεκτική ακρίβεια και τη δημιουργία μιας μουσικής, στους κόλπους της οποίας η κάθε λέξη να ανασαίνει φυσικά και αβίαστα. Αβέβαιο, στο κέντρο ενός εκφραστικού κυκλώνα, δεν βρίσκει διαφυγή παρά μόνο στο σοβαρά διαρθρωμένο και από αδήριτους κανόνες διεπόμενο παιχνίδι της γραφής, όπου επιδίδεται σε λεκτικές και διανοητικές «πιρουνέτες», με απώτερο στόχο να «διασκεδάσει» την πνευματική και την υπαρξιακή υψής αγωνία που αδιαλείπτως τον διακατέχει.

Απ' αυτήν την άποψη δεν θα ήταν λάθος να ισχυριστεί κανείς ότι οι θεματικοί πυρήνες των περισσότερων ιστοριών του βιβλίου είναι προσχηματικοί* προσχήματα ή, αλλιώς, άλλοθι της ισχυρής ενδιάθετης τάσης του αφηγητή να εμπλέκεται στα γρανάζια διαφορετικών, κάθε φορά, τμημάτων του γλωσσικού μηχανισμού-οργανισμού* αλλά και εναύσματα ερεθιστικά, ωθητικά σε μια ελικοειδή αφηγηματική διαδικασία, κατά τη διάρκεια της οποίας η γραφή μοιάζει να εκρέει από τον κορμό της γλώσσας, τον οποίο στη συνέχεια περιβάλλει προστατευτικά, καλύπτοντας διακριτικά τις ανάμεσά τους ανοιχτές διόδους επικοινωνίας. Εξάλλου, οι διάσπαρτες νύξεις ή προφανείς καταθέσεις του (του αφηγητή) σχετικά με τον τρόπο ή τους τρόπους με τους οποίους ανταποκρίνεται στα εκάστοτε αφηγηματικά εναύσματα, επιτρέπουν κάποιες ενδιαφέρουσες επισημάνσεις, όπως λ.χ. ότι το βλέμμα του δεν καθλώνεται σε πρόσωπα, συμβάντα και καταστάσεις που εκ προοιμίου και αντικειμενικά θεωρούνται ενδιαφέρουσες και άρα πρόσφορες για περαιτέρω «εκμετάλλευση», αφού, όπως ο ίδιος δηλώνει, πρωταρχικό ρόλο εν προκειμένω διαδραματίζουν οι ιδιοσυγκρασιακά προσδιορισμένες ιδεοληψίες του. («Εδώ ως το ομολογώ: μάλλον φταίνε οι ιδεοληψίες μου, γιατί, η θεία Αγγελική δεν ήταν οπωσδήποτε ένα πρόσωπο που ζητά τον συγγραφέα του. Μπορεί εκείνη η απλή γυναίκα να μην έκρυβε κανένα μυστικό, και μόνο οι δικές μου υπεραιμίες να σκνοθετούσαν» -πάει να πει οι απροσδιόριστες δυνάμεις που τον ωθούσαν στην ανάπλαση ενός άλλου, δικού του κόσμου).

Γι' αυτό και οι περισσότερες «ιστορίες» του βιβλίου μοιάζουν χαμένες, διαχυμένες μέσα στην πραγματικότητα και προκειμένου να συντεθούν, να αναστηλωθούν, απαιτείται ένας στοχαστικός συνδυασμός φαντασίας και μιας μονίμως εν εγρηγόρει τελούσης μνήμης. Η τελευταία, μάλιστα, συχνά ενισχύεται από ημερολογιακές σημειώσεις που κρατήθηκαν σε ανύποπτους χρόνους, όταν ακόμα ζυμωνόταν το πνεύμα και ο ψυχισμός του ανθρώπου και του συγγραφέα («Παλιές σημει-

Υπουργείο Παιδείας, Οδός Μητροπόλεως, Αθήνα 2014

ώσεις, φράσεις. Ακόμα και παιδικές, επειδή το ημερολόγιο ήταν υποχρεωτικό κάποτε στο δημοτικό. Αλλά και στο σπίτι»). Σημειώσεις που την κατάλληλη στιγμή τον συντρέχουν στη σύνθεση του αναγκαίου φωτισμού, για την επισήμανση «εκείνων των θολών απρόσκλητων στο βάθος» και που, εκ των υστέρων, μπορεί να θεωρηθούν καθοριστικές για τη διαμόρφωση της επίμονης τάσης του να προσέχει, να καταγράφει -και να σκηνογραφεί- χειρονομίες, κινήσεις, καταστάσεις, ατμοσφαιρικά στοιχεία και πολύ λιγότερο συμβάντα. Τέτοιες είναι οι σημειώσεις που αναφέρονται στα πρώτα μουσικά ακούσματα, στα αναγνώσματα, στον κυρίαρχο οικογενειακό και κοινωνικό ρόλο του ραδιοφώνου, του κινηματογράφου, στις πρώτες αφηπνίσεις του σώματος, στις ενδεικτικές του ευρύτερου κοινωνικού-πολιτισμικού περιγύρου -δικού μας και ξένου- ειδήσεις, όλα επιβεβαιωτικά των γενεολογικά προσδιορισμένων καταβολών ενός ανθρώπου γεννημένου το δεύτερο μισό της δεκαετίας του 1940, αναδιαιτωμένα ύστερα από μια συνδυαστική επεξεργασία εμπειριών ζωής και αναγνωσμάτων.

Κυρίως εμμένει στις δια της γραφής καταγεγραμμένες-τεκμηριωμένες συνθήκες και εκδοχές της ζωής του, εκμεταλλεόμενος στο έπακρο αποθησαυρισμένα οπτικά και ηχητικά ερεθίσματα, γοητευμένος από κάτι που θα μπορούσε κανείς να χαρακτηρίσει συνωμοσία εικόνων και ήχων. Τα κυρίαρχα δημιουργικά του κίνητρα θα μπορούσαν να συνοψιστούν σε «α-

θροίσματα εικόνων» και σε μικρές, απροσδιόριστες δονήσεις διάσπαρτες στο ατομικό και στο συλλογικό παρελθόν, καθώς και στην αναζήτηση σκιών αιγιματικά χαμένων στο βάθος, σε συνδυασμό με τη δηλωμένη δυσπιστία του στις όποιες επιφανειακές εκδοχές της ζωής («Πάντα εκτιμούσα το μηδέν και το τίποτα, γιατί αόριστα με γοήτευε η απαισιόδοξη μουσική τους, που μιλούσε για κάτι εξαισία μηδαμινό»). Σε αυτά προστεθεί και η επίσης δηλωμένη εκ μέρους του εκτίμηση που τρέφει στην αδράνεια και στην «καθυστέρηση», κάτι που για τους πολλούς είναι συνώνυμο της οκνηρίας. Καταδεκτικός και επίμονος, επιχειρεί ακατάπαυστα περιπλανήσεις στο δάσος των λέξεων, προκειμένου να πραγματοποιήσει το νεανικό του όνειρο να αποδώσει φωτογραφικά όλα τα ενσταντανέ του κόσμου, επίμονα ενδιαφερόμενος το ίδιο «για την τύχη ενός φτερού που πέφτει ή για ένα άχρηστο παιδικό επιφώνημα, και για ένα δύσκολο θεώρημα»* προκειμένου να συνθέσει έναν κόσμο όπου «η αρχή και το τέλος χάνονται ενωμένες και αλληλέγγυες στις διακλαδώσεις των νοημάτων» και όπου τα πράγματα συνυπάρχουν αναξιολόγητα, απελευθερωμένα από τις αντικειμενικές και χρηστικά προσδιορισμένες εκτιμήσεις τους.

Ο Κώστας Γ. Παπαγεωργίου είναι ποιητής και κριτικός λογοτεχνίας

ΠΟΙΗΜΑΤΑ ΠΟΥ ΤΩΡΑ ΓΡΑΦΟΝΤΑΙ

Σινδών

Γυναίκες στρώνουν τα σεντόνια τους φαντάζομαι για εσένα, είπες τώρα που πας σε άλλη χώρα ενώ πώς το στρώνει φανταζόμουν όπως άλλοτε έλεγε ο Βαρβέρης πριν τελειώσει εκείνη η ανθολογία να μαζευτούν οι θάνατοι τυλιγμένοι σεντόνια που έγραφαν μήπως και απαλά απαλειφθεί η τελεία στην καρδιά των κειμένων ενθάδε αλλά και από την άλλη πλευρά της ζωής, όπως την έχουν βαφτίσει γιατί μια ζωή βαφτίζουμε δικά μας τα σάβανα των άλλων λες και χρειάζεται ο έρωτας κάποιο σεντόνι να βουλιάξει

Γιώργος Χουλιάρας

Poetix

Στις 216 σελίδες του 18ου τεύχους του περιοδικού

POETIX που κυκλοφορεί: **Miscellanea:** συνεργασίες και ποιήματα των Ρήγα Καπάτου, Παναγιώτη Βούζη, Ντ. Σ., Θανάση Μαρκόπουλου, Κλεοπάτρας Λυμπέρη, Λένας Καλλέργη, Κυριάκου Χαλαμπίδη, Αντώνη Σκιαθά, Αντώνη Μακρυδημήτρη και Λουάν Τζούλις. **Ποίηση και Ηθικές αξίες:** Αντώνης Μακρυδημήτρης, Γιώργος Μπλάνας, Στρατής Πασχάλης, Κώστας Σοφιανός, Κώστας Χατζηπαντωνίου. **Κριτικές βιβλίων ποίησης:** Κώστας Ζωτόπουλος (Κώστας Παπαγεωργίου), Κλεοπάτρα Λυμπέρη (Δημήτρης Αγγελής), Παναγιώτης Βούζης (Δέλη Μπέη), Δήμος Χλωπιουόδης (Ελσα Κορνέτη). **Ανέκδοτα ποιήματα:** Robert Lowell, Ρήγας Καπάτος, Κώστας Ριζάκης, Davide Rondoni, Γιάννης Ευσταθιάδης, Ιφιγένεια Σιαφάκα, Ales Steger, Garrett Caples, Jotamario Arbelaez και Olja Savicevic Ivancevic. **Οι Ποιητές:** ο Γιάννης Τζώρτζης γράφει για την Μπουκοβίνα την πόλη των νεκρών ποιητών ενώ ο Παντελής Μπουκάλας συνομιλεί με τον Κώστα Κουτσουρέλη για το δημοτικό τραγούδι.

